

BOEKBESPREKING.

Tandheelkundig Jaarboekje 1922. Zesde Jaargang.

In de gelijk en gelijkvormige gedaante van zijn laatste voorgangers ontvingen de maatschappijleden wederom het roode boekje met zijn nuttige gegevens omtrent personen en zaken, de publieke tandheelkunst betreffende, dank zij de toegewijde bemoeiingen van de collega's *van Hasselt, Ninck Blok* en *van der Gragt*.

Waar de inhoud ook nu geen wijziging of uitbreiding onderging, is als van ouds het personeele gedeelte het piéce de resistance van zijn verschijning, hetwelk, voor wie belang stelt in de tandheelkundige bezetting van ons land, een bron is van alle gewenschte inlichtingen.

Schrijver dezès beschouwt de uitgave van het jaarboekje als een der nuttigste verrichtingen van de „Maatschappij” en wanneer dan ook te dezer plaatse wenschen worden geuit of verbeteringen bepleit, dan houdt zulks niet in gebrek aan waardeering voor of minder welgezinde critiek op het beleid der Redactie, Het bedoelt slechts te zijn een poging om het boekje nog beter te doen beantwoorden aan het doel dat de Redactie kennelijk nastreeft: het te doen zijn een bron van overzichtelijke, snelle en betrouwbare informatie.

Dit naar aanleiding van het feit, dat een collega mij in verband met mijn vorige bespreking hard viel over de daarin gemaakte opmerkingen, welke zij mij, als zijnde ook lang niet zonder zonde in haar welmeenende oogen, zoo maar niet veroorloofde!

Wanneer ik, die mezelf als een zeer erkentelijk belangstellende beschouw, hier eenige opmerkingen ten beste geef, dan geschiedt dit met de meest welgezinde bedoelingen.

Ter zake dan.

Bij beschouwing van de Alfabètische lijst van plaatsen, waar tandheelkundige hulp verleend wordt, (blz. 75) blijkt de vroeger gebruikelijke kenteekening van diegene, waar slechts periodieke hulp verkrijgbaar is, achterwege gelaten.

Ook de topografische lijst van gevestigde practici vertoont op het oog geen onderscheiding in bedoeld opzicht.

Cursieve druk b.v. van deze plaatsen en de(n) zitdag-houdende tandarts(en) zou ontegenzeggelijk aanbeveling verdienen.

In de topografische lijst vindt men vermeld Hoogezand-Sappemeer en later nog eens Sappemeer. Een dergelijke onderscheiding, misschien aan de plaatselijke gesteldheid ontleend, ware beter achterwege te laten.

Nieuw is het lijstje der onbekende adressen, maar in de alphabetische adreslijst komen vrij wat namen voor, die blijkens het ontbreken van adresvermelding, aan het eerstgenoemde hadden toegevoegd moeten zijn. Waar de Redactie van uitbreiding niet afkeerig blijkt, zou het overweging verdienen in de volgende jaargangen ook een lijst, op te nemen van de collega's die de praktijk neergelegd hebben, in het afgelopen jaar overleden zijn en van hen die sinds de laatste uitgave van woonplaats veranderden. Ook is het met het oog op mogelijke spraakverwarring gewenscht, dat de Vereenigen zich inzake het Tijdschrift-bestuur houden aan de officieele betiteling: „Algemeen Bestuur” en niet spreken van Commissie van Toezicht, gelijk op blz. 47,52 en 56 geschiedt.

Wijl er sinds het ter perse gaan van het Jaarboekje kennelijk nog al eenige mutaties zich hebben voorgedaan, en ook in de naaste toekomst zich wel meerdere veranderingen zullen voordoen, herhaal ik mijn ten vorige jare reeds geuiten wensch om na verloop van tijd een blad met aanvullingen en verbeteringen te doen verschijnen.

Ten slotte wensch ik de Redactie voor den schijn van heidensche onwetendheid te bewaren, door haar er op te wijzen, dat Nieuwjaarsdag, alhoewel een algemeen erkende feestdag, niet tot de christelijke behoort.

B.

Prothèse.

Principes généraux.

par

G. VILLAIN.

Librairie J. B. Baillière et fils.

Rue Hautefeuille 19

Paris.

Tot de verschillende soorten protheses, die volgens Villain op het terrein van den tandarts liggen, rekt hij:

- a. de zuivere tandprotheses (platen, kronen, bruggen),
- b. de orthopedische protheses,
- c. de chirurgische protheses.

Hoe moeilijk het maken van een goede prothese is en met hoeveel regels en wetten we rekening hebben te houden enkel nog maar bij het zuiver theoretische deel, wordt ons andermaal duidelijk door het lezen van dit boek. In de eerste hoofdstukken legt Villain er den nadruk op hoe we bij een prothese de uitdrukking van het gelaat voor een deel in onze macht hebben. Denken we b.v. aan den markanten invloed, die de grootte van den Camperschen hoek en de hoogte van den beet op het gelaat heeft: de stand der tanden is immers alleen reeds voldoende om een aapachtigen indruk te maken. Een juiste beethoogte, meent Villain is aanwezig, indien zooals bij de Venus van Milo de spina nasalis op het midden ligt tusschen gnathion en nasion. Wordt de beethoogte iets grooter, dan geeft dit aan het gelaat een ander karakter, het vertoont meer wilskracht; nog meer vergroot verandert deze uitdrukking in een dierlijke, terwijl bij sterke overdrijving er iets stompzinnigs in het gelaat komt.

De tandarts moet zich bewust zijn welk een expressief deel de mond van het gezicht is en hoe de mond alleen reeds in staat is om karakter en gemoedstoestand weer te geven. Of toorn ons beheerscht, medelijden ons bezielt, droefheid ons overmamt, vreugde ons verblijdt; of hardheid of gevoeligheid in ons zijn, de spieren der lippen en haar omgeving zullen hun typischen stand daarbij innemen en bij herhaald voorkomen van denzelfden gemoedstoestand een blijvende trek aan het gelaat geven. Een typeerend voorbeeld hiervan is de sarcastische kop van Molière, die in drieërlei stand in dit boek gegeven wordt. Een prothese mag natuurlijk de trekken wel corrigeeren, mag echter datgene, wat juist het individueele van het gezicht kenmerkt, niet weg-

werken; de tandarts dient evenals de artist indachtig te zijn aan de uitspraak van Plato: *La beauté est la splendeur du vrai*.

Bij de beschrijving, die daarop volgt, van het mechanische kauwmechaniek, besteedt de auteur uit den aard der zaak veel aandacht aan het kaakgewricht en aan de spieren, die aan de bewegingen der onderkaak deelnemen; we krijgen een uitvoerige beschrijving der krachten, die de bewegingen veroorzaken, het samenstellen van deze krachten en het bepalen der resultanten bij de verschillende rotaties, alles overvloedig geïllustreerd; helaas zijn er teekeningen bij, die dikwijls veel aan duidelijkheid te wenschen overlaten.

Opvallend is de groote waarde, die de schrijver toekent aan den vorm der kaakbogen, die hij weer afhankelijk stelt van den vorm van het gelaat en die naar zijn conclusie een maatstaf is voor de articulatie van den betreffenden persoon. Hij onderscheidt 4 typen van gelaatsvorm: het ronde, quadratische, parabolische en hyperbolische en dus ook deze zelfde typen voor den boogvorm der kaken. Deze boogvormen zouden in onderlinge betrekking staan met de sagittale en frontale curven en met de helling van het tuberculum. Wel toonde Gysi de correlatie aan tusschen de longitudinale curve, de transversale curve en de condylusbaan doch, voorzoover referent bekend, is de vorm van den tandboog die Villain de horizontale curve noemt, daarvan onafhankelijk.

Het is een reeds lang uitgesproken hypothese, dat de stelling der tanden en kiezen van de onderkaak een zoodanige is, dat de snij- en kauwvlakken raken aan een boloppervlak met een voor ieder individu eigen straal. Villain meent, dat de voorwaartsche en zijdelingsche bewegingen zouden plaats vinden om het centrum van dezen bol. We zullen dit min of meer idealistisch moeten opvatten, want zoolang er een overbeet bestaat en zoolang onze kiezen knobbels hebben, moet de rotatie immer gepaard gaan met een daling van de onderkaak en is dus de beweging niet zoo eenvoudig als misschien wel lijkt.

Dat de helling der palatinale vlakken der bovenincisieven en de distale helling der bovenmolaarknobbels zoowel als de mesiale helling der ondermolaarknobbels evenwijdig zouden zijn aan de helling van het tuberculum is niet juist en ook niet noodig, daar de „hulpcurve” (meer bekend als compensatiecurve) ook bij onderling verschil van richting dezer vlakken een contact bij voorwaartsch verschuiving kan waarborgen.

Villain wijst ons verder op de veranderingen ontstaan door usur, abrasio, verlies van elementen, resorptie der kaken en hun invloed op het gelaat.

De laatste hoofdstukken van het boek zijn gewijd aan de verschillende stoffelijke artikelen, die we voor het maken van een prothese nodig hebben.

Het grootste gedeelte van deze studie is zeer eenzijdig. Naar andere opvattingen b.v. van het articulatie probleem zoekt men tevergeefs. Moderne vorschers komen er niet in voor. Van de oude garde krijgt alleen Bonwill een beurt d.w.z. zijn wetten worden in een noot behandeld.

Het boek zal beslist voor de Fransche studenten en tandartsen zijn nut hebben, maar degenen, die van de Engelsche, Amerikaansche en Duitsche litteratuur op de hoogte zijn, vinden er weinig nieuws in.

Het geheele werk is zeer theoretisch, doch de „Bibliothèque du Chirurgien-Dentiste” vermeldt dat Deel II, „Clinique de Prothèse dentaire” ter perse is.

W.